С Т А Н О В И Щ Е

От

Цветелина Стецкова Иванова, доцент по направление 3.2. (Психология), д-р по психология на дейността; Катедра „Психология и управление на полицията“ на факултет „Полиция“ в Академия на Министерството на Вътрешните Работи

За

обявения в ДВ бр. 73 от 14.08.2026 г. конкурс за „доцент“ по област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.2. „Психология“, учебни дисциплини „Психология на тероризма и воденето на преговори”, „Делови (бизнес) преговори“, „Психология на управлението“ и „Психология“, „Психологично интервю, разпит, самопризнание“ в катедра „Психология и управление на полицията“ на факултет „Полиция“

Основание за изготвяне на становището: заповед № 4581з-2169/14.10.2026 г. от Ректора на Академия на Министерство на Вътрешните Работи. За определяне на научно жури във връзка с обявения конкурс за „доцент“. На основание чл. 49, ал. 4, т. 4 от Закона за МВР, във връзка с чл. 4, ал. 2 от Закона за развитие на академичния състав в Република България, във връзка с чл. 57, ал. 2 от Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и решение на факултетния съвет на факултет „Полиция“ (Протокол № 7/4581р-14888/02.09.2026 г.)

1. Общи положения

Документи за участие в конкурса, по реда и в срока предвиден от закона, е подал един кандидат: инспектор д-р **Диана Анчева Божанова** старши преподавател в катедра „Психология и управление на полицията“ на факултет „Полиция“ към Академията на МВР.

В съответствие с минималните национални изисквания, настоящето становище е изготвено въз основа на документите, постъпили в срок по конкурса, обнародван на 14.08.2026 г. в „Държавен вестник“, брой 73. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ.

Инспектор **д-р Диана Анчева Божанова** (старши преподавател) има висше психологическо образование. През 1992 г. тя завършва с отличен успех специалност „Психология“ към СУ „Св. Кл. Охридски“ с основна диплома за психолог с квалификация: ПСИХОЛОГ, УЧИТЕЛ ПО ПСИХОЛОГИЯ, ОБЩЕСТВОЗНАНИЕ, ЕТИКА, ПРАВО И ДР. Дипломната работа на кандидата е на тема: „Някои промени на личността при болни от епилепсия*“*. По време на следването си се проявява като усърден студент с трайни интереси и задълбочени познания в различни области на психологията и хуманитаристиката. През 2024 г. Диана Анчева Божанова защитава докторска дисертация на тема: „Водене на преговори при демонстративни опити за самоубийство*“*.

Диана Божанова заема длъжност старши преподавател в АМВР от 2016 г., като преди това от 1993 г. в продължение на 23 години работи като психолог в Институт по Психология на МВР, изпълнявайки експертни и ръководни функции.

2. Хабилитационен труд

Кандидатът д-р Диана Божанова е представила хабилитационен труд под формата на монография, публикувана през 2026 г. от издателство “Авангард прима” със заглавие „Вербални индикатори за лъжа“. Предложеният хабилитационен монографичен труд, не повтаря представения за придобиване на образователната и научна степен "доктор" труд на тема „Водене на преговори при демонстративни опити за самоубийство“ и напълно съвпада с тематиката на обявения конкурс. Той е насочен именно към обучаеми и професионалисти, които искат да развият уменията си за откриване на лъжата. Монографията няма претенциите за предлагане на универсален, всеобхватен подход, а предлага насоки, които биха подпомогнали специално полицейските служители в опитите им да разобличават лъжи, с които се сблъскват ежедневно в своята професионална дейност. Настоящият труд е насочен към вербалните (лингвистични) признаци на лъжа: езикови грешки, речеви дисфункции и др, подробно разгледани в глава трета, като отчита факта, че успешната детекция е следствие на комбинираното и последователно анализиране на невербално, паравербално и вербално поведение. Този коректен, задълбочен и интересно поднесен

преглед на изучаваната тематика е възможен благодарение на изключителния професионализъм на автора, доказан в годините.

Монографичният труд е изключително с практически характер. Глава четвърта от него разглежда тактиките за разобличаване на лъжа в полицейската дейност в контекста на манипулативното извличане на информация по време на провеждане на разпити и/или оперативни беседи. Експертното знание в него е предназначено за различните групи полицейски служители – патрулни и разследващи полицаи, оперативни работници, но и за всеки човек, който държи да е наясно дали опонентът му говори истината, или се опитва да го из лъже.

3. Изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“

С избраните за конкурса публикации и цитати д-р Диана Божанова, покрива минималните национални изисквания за заемане на длъжност „доцент“ в областта на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология с общо 432.5 точки (по група показатели А, В, Г и Д) при необходими 400. По конкретно: за група А, Б и В, съответно показател 1, показател 2 , показател 3 са изчислени 150 точки - степента „доктор“ (50 т.) и хабилитационен труд (100 т.). Изискването за публикации за доцент според група Г (П4 до П10) от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ е кандидатът да е събрал най-малко 200 точки. Според представената справка кандидатът има 212.5 т. Това са както самостоятелни, така и съвместни публикации на високо научно ниво, както и още две монографии: „Преговори при заложнически кризи“ в обем от 163 стр., 2026г. и „Водене на преговори при демонстративни опити за самоубийство“ в обем от 213 стр., 2025г., на издателството на Академия на МВР. Необходимите 50 т. от цитирания са надвишени – 70 т.

Не са изчислени точки по показател Е, но от автобиографичната справка е видно, че Диана Божанова участва активно в научни форуми от голямо обществено и национално значение: IX Международен конгрес по психология 2020г.; Конгрес „30 ГОДИНИ СПЕЦИАЛНОСТ ПСИХОЛОГИЯ“, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, 2022г.;

Международна научна конференция „Социални промени в посткомунистическа източна Европа“ – УНИБИТ, 2024г.

Предоставената справка е изчерпателна и предоставя необходимата информация. Спазени са изискванията на задължителното библиографско описание на публикациите и цитиранията.

4. Публикации

В справка за научните трудове по конкурса на д-р Диана Божанова са описани общо 6 научни публикации, от които една самостоятелна монография, на базата на защитен дисертационен труд, една самостоятелна монография, издадена за целите на обучението в Академия на МВР и 4 статии от научни форуми в страната, всички в издания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове.

Публикациите на Диана Божанова, следва да бъдат представени и оценени както съдържателно с оглед научните им приноси, така и в стратегически приложен аспект, с оглед голямата им значимост в практическата работа на служителите от системата на МВР. Съдържателно, тези публикации отразяват сферата и посоката на научните й интереси, фокусирайки се върху три основни аспекта: 1) установяване на поведение на лъжа чрез систематизирана съвкупност от вербални индикатори и примерен модел със специфични тактики и стратегии за провеждане на разпит и оперативна беседа; 2) основни принципи на преговорния процес и стратегии за преговаряне при кризи с взети заложници, придружено със създаване на прогнозен профил на терориста; 3) суицидни прояви и действие на службите при демонстративни опити за самоубийство.

Всички публикации тематично и съдържателно са в областта на обявения конкурс. Избраните за участие в конкурса публикации са репрезентативни за избраната научна област и качеството на научната работа на кандидата.

5. Научно-изследователска дейност и научни приноси

В представената от кандидата справка за оригиналните научни приноси са изброени и аргументирани девет взаимосвързани приносни момента, които приемам и подкрепям

становището, че представляват оригинален принос към научното познание в областта на темата на обявения конкурс за доцент. Важно е да се изтъкне, че за първи път е представена систематизирана съвкупност от вербални индикатори, появяващи се в речта на хората с измамно поведение, чието регистриране и изясняване помага за разкриване на лъжата не само в оперативен контекст, но и в ежедневния живот. Разработеният нов по същността си „Въпросник за установяване календарната възраст на нелегални имигранти, заловени на територията на нашата страна“ въпреки, че като подход предлага концептуално неточното използване на техники за детекция на лъжа чрез когнитивно натоварване, тъй като установяването на достоверност в изказванията не може да служи като основание за определяне на биологична или правна възраст заради недоказаната научно връзка по между им, е оригинален научно-изследователски подход.

Важен принос към психологическата практика са изведените индикатори за суицидно поведение, които безспорно имат функцията да подпомагат дейността на полицейските служители, работещи на терен с хора, предприели демонстративен опит за самоубийство. На база практически опит на полицейски структури по овладяване на критични инциденти с демонстративни опити за самоубийство са обобщени, анализирани и систематизирани възможностите на метода „водене на преговори“ за разрешаване на подобни инциденти.

Фундаментален принос е и извеждането на основни принципи на преговорния процес и стратегии за преговаряне при различни кризи с взети заложници. За първи път е направено разделение по специфични особености в личността на извършители и лидери на терористични организации, в опит да се създаде прогностичен профил на лица, извършващи терористична дейност.

И не на последно място по значимост в научно-изследователската дейност е теоретичният интерес, подплатен с експериментална дейност към подценяваната проблематика на работа със специфичните особености на хората от третата възраст, извършители или жертви на престъпления, с които полицейските служители да се съобразят в практиката си с подобен род престъпления.

6. Преподавателска дейност

Д-р Диана Божанова има пълна преподавателска натовареност, води лекции по „Психология на тероризма и воденето на преговори“ и „Бизнес/делови преговори“, и упражнения по „Увод в полицейската психология“, „Увод в криминалната психология“, „Психология“, и „Психология на управлението“ в магистърските и бакалавърски програми в АМВР, както и лекции по „Полицейска психология“, „Психологически аспекти на управленската дейност“ и „Детекция на лъжата“ в курсовете за първоначално професионално обучение и за актуализация на професионалната квалификация.

Всички курсове са придружени от специално разработени обучителни материали и учебно-планова документация.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Инспектор д-р **Диана Анчева Божанова**, старши преподавател в катедра „Психология и управление на полицията“ на факултет „Полиция“ към Академията на МВР – отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и на правилниците за неговото приложение. Научното й и професионално развитие, преподавателската и изследователска практика от 1993 година са единствено в системата на МВР. Цялостната научна дейност на кандидата се характеризира с последователност на интересите и комбинация от въображение, и аналитични способности. Д-р Диана Божанова притежава богат изследователски и практически опит в областта на психодиагностиката и кризисните интервенции, прилагани в оперативна среда, изключително релевантен за академичната и практическа сфера на развитие, избрана от нея. Високата оценка на научната и преподавателската дейност на Диана Божанова ми дават всички основания категорично да препоръчам и подкрепя избирането й за „доцент“ по професионално направление 3.2. Психология в катедра „Психология и управление на полицията“ на факултет „Полиция“ в Академия на МВР.

София, 21 октомври 2026 г.

ПОДПИС:

/доц. д-р Цветелина Иванова/